

БОГДАН ЛЕПКИЙ

КАЗКА про КСЕНЮ
і
дванадцять місяців

ПОВІСТКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Вінніпег
1955

БОГДАН ЛЕПКИЙ

**КАЗКА про КСЕНЮ
і
дванадцять місяців**

**Н а к л а д о м
ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ
Вінніпег, Ман., Канада
1 9 5 5**

Printed by
TRIDENT PRESS LIMITED
Winnipeg, Man., Canada

I.

Поки жила неня
Гринькової Ксені,
Доти були її коси
Чесані й машині.

Як прийшла до хати
Мачуха лукава,
То вона її ті коси
Спересердя рвала.

Ані бідна Ксеня
Обіду не зїла,
Ані вона на хвилину
Спочити не сіла.

Все якась робота
В хаті і в городі,
Бо сироті навіть Богу
Помолитись годі.

Бо сирота в світі —
Перекотиполе,
Їй то навіть жалуватись
Нікому й ніколи.

Хоч Ксеня не бідна,
Має поле й хатку,
А не все їй мати рідна
Полишила в спадку, —

Так мачуха люта
Все до рук прибрала;
Вона навіть свого мужа
До гробу загнала.

Так тобі рядиться,
Мов яка цариця,
Від досвітку аж до ночі,
Як гадюка злиться.

А за те найгірше
Ксені не злюбила,
Що та Ксеня, як троянда
В огороді цвіла.

І хоч не доїла,
І хоч не доспала,

То, мов тая зоря ясна,
Куди йшла, сіяла.

А мачухи дочка
Пиката Паланя —
Кудкудакала, як квочка,
Від самого раня.

Ласкавого слова
Не скаже нікому, —
І хто б таку хотів брати
За жінку додому?!

Бачила це добре
Мачуха погана
І на Ксеню сердилася
Вона і Паланя.

Які є роботи
Найгірші на світі,
Вона все їй завдавала
Зимою і вліті.

А коли раз Ксеня
Вийшла кудись з хати,
То мачуха так почала
Палані казати:

— Десь би друга дівка
Вже давно сконала,
А ота тобі дідівка,
Ходить ніби пава.

Хлопці так за нею,
Як за медом бджоли,
А до тебе не приступить
Ні один ніколи.

Ні один на тебе
Навіть і не гляне,
Ще ти, доню, через неї
Дівкою останеш.

Прийдеться волосся
Сивого діждати,
Як ми зараз тої відьми
Не проженем з хати!

II.

Сказала... І одного раня
Прикликала Ксеню Паланя.

— Підеш мені у гори, Ксеню,
І фіялок там нарвеш, хоч жменю.

Як принесеш, то озолочу
Тебе, бо фіялок дуже хочу.

Так дуже-дуже, що й не знаю,
Як це тобі сказати маю!

А Ксеня: — Фіялок? Де їх взяти?
Весни ще навіть не видати.

Щолиш Йордан минув недавно,
Де-де до фіялок ще, Паланьо!

Та й як іти тепер у гори?
Таж там сніги, як біле море...

Таж там вовки й ведмеді ходять,
Я не піду! Не можу! Годі!

Паланя в крик: — А відколи ти
Мені так смієш говорити?!

Спробуй не йти! Як скажу мамі,
То мама зробить тобі амінь!

А мама, як на те, наспіла
З села, й собі на Ксеню сіла:

„Ти дармоїде, ти неробо,
Непотрібе якийсь, хоробо

Тяжка! Як не підеш по фіялки,
То я тебе потну в кавалки

Й собакам кину, або свиням,
Бо я тут в хаті господиня!

Я! Тільки я! Чи ти це чула?
Чи мої кулаки забула?

Як хочеш, можу пригадати...
І видрулила Ксеню з хати.

III.

Йде в гори Ксеня. Сніг і сніг.
Стежок не видно, ні доріг,
Леди в ярах, а по верхах
Так вітер виє, що аж страх.

Йде в гори Ксеня. Йде і йде,
А фіялок не найде ніде,
Бо поки світа, то мабуть
Вони взимі не зацвітуть.

Йде в гори Ксеня. В серцю жаж,
У грудях лід, свічки в очах;
Не чує рук, не чує ніг,
Мороз її вже переміг.

Аж тут нараз... ах, що це? Сон?
Чи світло ясне бе з вікон?
Чи ватру ставлять легені,
Що на верху такі вогні?

Так тепло там, так ясно там,
Ціла гора, як Божий храм;
До того храму звідусюдь
Ялиці гурмами ідуть.

І Ксеня не іде — біжить,
Прибігла, стала і глядить:
А там — дванадцять каменів,
На них дванадцятьох мужів.

Трьох газдів сивих і старих,
І трьох ще старших коло них,
Трьох в повні сил, останні три
Буйні і гарні, як вірли.

Між ними ватра. Ясний жар,
Немов пожар бе аж до хмар,
Багрою*) криє всіх від ніг
До голови й кривавить сніг.

А газди так сидять, як мур;
Не ворохнутья, ні мур-мур,
В горючу ватру вперли зір,
Мов привиди, мов духи гір.

Булаву найстарший із них
Тримає у руках кріпких;
На бровах в нього борульки,
Волосся — ледяні шпильки.

Це місяць Січень. А отсі
Круг нього — інші місяці.
Думають думу: як би їм
Пускати дощ, тримати грім,

Як завертати від левад
По довгих спеках зимний град,

*) Багра — яркий, червоний блиск згл. колір.

Як не пускати його до нив,
Щоб людям шкоди не вчинив.

Думають думу мовчазні,
Такі дивні, такі грізні;
Кругом спокій, ні хмар, ні зір,
Стоять смереки на „позір”!

І вітер не шумить, приляг
Десь у проваллях і в ярах,
Бо й він бентежити не смів
Задуми газдів-місяців.

А Ксеня як туди прийшла,
То до землі, мов приросла,
Аж Січень голову підняв,
Зірвавсь з місця і почав:

— Ти пощо від людей з села
В столицю нашу тут прийшла?
Не місце тут таким, як ти!
Чого шукаєш? Говори!

Сказав, мов грім перегримів
І знов на камені присів.
А Ксеня каже: — Із села
До вас по фіялки я прийшла.

Розреготався сивий дід:
— Який дурний цей людський рід!
Не бачить, що тепер зима
І що квіток ніде нема...

— Квіток нема, я знаю це,
Та мачуха мене жене,
Ще й грозить, що потне в кавалки,
Як я не принесу їй фіялків.

О, ви не знаєте, яка
Вона невблагана, лиха!

Не серце має, тільки камінь, —
Вона і вам зробила б аминь...

— Ах, що ти кажеш! Ха, ха, ха!
Ну, та коли ж така лиха
Та мачуха, то, брате Маю,
Сідай отут, де я сідаю,

Знімай булаву догори,
Буди весну й квітки твори!
Лиш скоро, скоро, друже Маю,
Бо бачиш — дівчина вміває!

Підняв булаву місяць Май:
І зашумів зелений гай,
Заграв потік, стопився сніг,
Зазеленів кругом моріг.

А на зеленім моріжку,
Під корчиком у холодку
Такі фіялки зацвіли,
Пахучі, сині, тільки рви!

— Ну, дівче! — каже місяць Май, —
Нарви собі й назад вертайсь!
А мачусі скажи від нас,
Що на квітки тепер не час.

На все в житті своя пора:
Ти молода, вона стара,
Тобі лиш жити, їй думать,
Як з Богом душу поєднать.

Скажи ти їй, що зависть — гріх,
Бо Господь обділив усіх:
Кому краса, кому добро,
Для кожного, щоб щось було!

Вклонилась Ксеня місяцям:
— Великеє спасибі вам
За вашу ласку! — і пішла
З верхів високих до села.

IV.

Стара готовила вечерю,
Паланя сиділа при вікні.
Казав би хто, що відьми дві
Залізли у якусь печеру
І зела варять в казані.

— Не знать, — озвалася Паланя —
Чи верне Ксеня з гір, чи ні?
На те стара: — Моя кохана,
Там на верхах, в далечині,
Такі вітри, сніги, леди,
Що хто тепер пішов туди,
То вже не вернеться... Де-де!
Нараз Паланя: — Мамо! Йде!
— Хто йде? — Зірвалася стара
Та й до вікна... — Тю, тю! Мара,

Мара якась, якась омана,
Ота дідівка препогана!
Що не придумай, не роби —
А не позбудешся біди!
Вона таки! Таки вона!
І відвернулась від вікна.

Аж двері рип, і увійшла
Обсніжена й продрогла Ксеня.
— А фіялки де?

— Ось, повна жменя! —
Спокійно сирота сказала
І квіти на столі поклала.

Стара зирнула, як той змій,
Той перелесник, кровопій.
— Ти де добула їх? Кажи!
Лиш, чуеш, дівко, не бреши,
Бо битиму!

— Там, за горою
Такі цвітуть вам, як весною

В поповім лузі. Сині-сині!
Неначе килим по долині
Весна послала. Жаль їх рвати,
Хотілося б ввесь день стояти,
Дивитися на них і пити
Ті пахощі несамовиті...
— Ах, цить вже, цить! Мовчи ледащо!
Таке базікаєш кат-зна що!
Аж вуха пухнуть!
 Взяла ніж,
Жбурнула хліб.
 — На, маєш! Їж!
Їж, ненажеро!

V.

Було не близько ще до раня,
Як розревілася Паланя,
Все: „ох-ох-ох” та „ах-ах-ах”,
Така недужа, що аж страх.

Стара до неї припадає
І приговорює, як знає:
— А що тобі, Паласю, серце?
Може горілки хочеш з перцем,
Може зварить якого зілля,
А може скинути вугілля
Й водицею обмити личко?
Скажи мені, перепеличко,
Моя ти радості єдина!

— Ой гину, мамо, гину, гину! —
Кричить Паланя й завертає
Очима, буцім вже конає.
Метнулася стара. Дістала
Якогось листя, обкурила
Паланю і втихомирила
Її насилу.

Хора спала,
Але не довго. За хвилину
Почала знову: — Ой-ой, гину!
Так мене давить коло серця,
Так мене коле край реберця,
Так мене ріже в середині —
Ще трохи і — буде по міні!

Стара заводить: — Боже, Боже!
Коли б я знала, що pomoже,
З-під серця крови не щадила б...
Скажи, що хочеш, доню мила!

Паланя розтворила очі
Йи прошепотіла: — Ягід хочу!
Зраділа мачуха. — Яких?
Яких, дитиночко?

— Суниць,
А, як нема, — то полуниць,
Лиш свіжих, свіжих, не сушених
Хай Ксеня принесе для мене.
Стара до Ксені: — Чула? Йди!
Суниць Палані принеси!
Тільки не гайся! Бачиш — хора!

А Ксеня: — Що вам? Нині в горах
Суниць ніде на лік нема,
Таж це не літо, а зима.
І як там йти на ті верхи
В такі сніги, в такі леди,
Де ані плаїв, ні доріг,
Де вітер вас тручає з ніг!

А мачуха як зверещить:
— Мовчи проклята! Вже досить
Пашекувати! Зараз йди!
Кажу тобі: не доводи
Мене до злости, бо убю,
Вбю, як собаку!

VI.

І пішла,
Пішла сирітка геть з села.
Іде вона, іде, іде,
Бог знає, як, куди і де,
Та чує: хтось її веде,
Хтось понад пропасти провадить

І не покине і не зрадить,
Хтось дуже близький... рідна няня,
Покійниця!

Зраділа Ксеня,
Нова вступила в неї сила.
І полетіла як на крилах
На ті верхи, там, де горіла
Велика ватра, де кругом
Дванадцять місяців сиділо.
І приступила Ксеня сміло
До Січня місяця і каже:
— Бадіку добрий! Вчора я вже
Була у вас — фіялки рвала,
А нині знов мене післала
Сюди Паланя по суніці,
А як нема, то полуниці,
Та мачуха ще й погрозила,
Щоб я без них не приходила,
Бо вбе мене. Так, дедю любий,
Рятуйте сироту від згуби,
Бо що я тут нещасна вдію,
Ще трохи і закостенію!

Почув це Січень. Головою
Кивнув і каже: — Бог з тобою!
Нещасна ти! Тому чим можу,
Тим радо я тобі поможу.
Ануге, Червню, милий брате,
Сідай, де я привик сідати,

Бери булаву і твори,
Твори нам літо!

Червень сів
На місце Січня, кілька слів
Дивних сказав і догори
Знялася полумінь кривава,
І розгорілася заграва
Кругом над горами, і сніг
Стопився скоро, а моріг
В одну непомітну хвилину
Покрив широку полонину.

На тім зеленім моріжку
Неначе клаптики сніжку,
Немов на небі зірочки
Зацвіли білі сунічки.
Не довго цвіли, от хвилину,
За другу — гарні ягідки
Зазеленілись довкруги
І позвисали долину.
За третю — налились багрюю,
Та ще аромою такою

Запахли, що аж любо стало,
Аж сонце в небі засіяло,
Аж заспівали птахи в гаю,
Як в червні-місяці співають.
Збула Ксеня про Паланю,
Про мачуху свою погану,
Про голод-холод, кари люті,
Про злобою слова затруті, —
На серці стало легко-легко,
А все погане так далеко,
А добре все так близько дуже,
А все, що кривдило — байдуже.

І так вона була б стояла
Бог відає як довго, аж гукнув
На неї Червень, щоб збирала
Суниці, бо вже вечір був.
Зжахнулась, стрепенулась Ксеня.
Суниць нарвала повні жмені
І, поклонившись місяцям:
— Великеє спасибі вам! —
Сказала і побігла полем
В село, як перекотиполе.

VII.

Здивувались дуже і донька і мати,
Побачивши, що Ксеня вертається в хату,
Паланя в постелю поклалася скоро
І дивилась на стелю, буцім вона хора.

Буцім їй байдужий світ, не лиш суниці,
Буцім вона до суниць тих не дуже й спішиться.
А все ж таки зїла, кілька мамі дала —
Тільки Ксені і спасибі навіть не сказала.

Не питала, де їх добула і звідки,
Не вділила їй і навіть одної ягідки.

— Якісь несолодкі! — цидила крізь зуби...
— Не такі смачні, як влітку бувають на зрубі!

А стара, неначе репях до кожуха,
Причепилася до Ксені, хоч Ксеня й не слуха.
— А де ти, неробо, так довго бувала?
І чому ти там, до чорта, не заночувала?

Тебе тільки слати до міста по ліки,
Зак вернулася б, то хорий замкнув би повіки!
Нічого не вмієш, нічого не знаєш,
Тільки другим, непотрібна, місце забираєш!

Не слухала Ксеня, слухати не годна,
Як сиділа, так на лаві заснула голодна.

VIII.

На другий день знов „ох” та „ах”!
Паланя хора, що аж страх!
І знов стара: „цить, доню, цить!”
Знов вивари якісь варить.
Паланя пе — і пе, і ні.
— От, щоб так яблучок мені,
Сочистих яблучок хоч два,
То не боліла б голова
І не спирало би у грудях, —
Коли б так яблучок! Ах, ах!

Стара до Ксені: — Чуєш? Йди!
А тільки довго не сиди,
Не пропадай чорт знає де,
А то на мак зітру тебе,
Отак, отак!

І кулаком
Валить її, як праником.

Мовчала Ксеня. Що слова
Поможуть, як чуття нема?

Що з мови серця? Люта злість
Йому знущанням відповість,
І вдвоє, втрое гірше ще
Тебе ця кривда запече,
Ще гірше серце заскимвить, —
Не краще, що вона мовчить?

IX.

Побігла Ксеня знов туди,
Де вже її дрібні сліди
На снігу видно.

— Третій раз

Приходиш, дівчино, до нас!
Так Січень Ксеню привітав,
А Май від себе ще додав:
— Чи не зачасто? Годі, годі,
Псувати лад нам у природі,
І годі, дівче, щоб і ми
Робили літо із зими,
Ростили фіялки і суниці
Через якісь там марниці!

А Ксеня в плач. — Ах, не мені
Ті фіялки і суниці, ні!
Я рада, як хлібця шматок
Дістану й страви в черепок.
А йду, бо мушу, бо мене
Зла мачуха до вас жене,
І морить голодом і лає,
Покійну матір зневажає,
Та ще хвалиться, що убе, —
Ох, горе-горенько моє!

Зідхнули місяці, а Май
Озвася: — Цить, не нарікай

І дармо сліз гірких не лий!
Ховай на завтра. Світ лихий,

Не легко доброму живеться.
Тобі ще, доню, доведеться
Заплакати в житті не раз.
Кажи, за чим прийшла до нас?
— За яблуками для Палані,
А тільки, щоб були рум'яні
Й сочисті дуже, бо як ні,
То не вертать в село мені, —
На смерть убють...

Та ще вона
Цих слів і не доповіла,

Як яблуня, вся біла-біла,
Немов облита молоком —
Роскішним цвітом зацвіла.
І ще з очей сліз рукавом
Не втерла, як на втіху Ксені
Доспіли яблука червені.
Тоді то Серпень вибрав два
Щонайкращі й каже: — На!
Це для Палані. Пан Біг знає, —
Як зість їх, може покращає,
Бо гіршого нічого нема:
Як жінка злісна і дурна.

Х.

Ах, як зраділа Ксеня, як зраділа!
Навіть подякувать вона не вміла
Так гарно й щиро, як би хотіла.

— Спасибі вам! Велике вам спасибі!
Сказала і пішла... Вже при колибі...
Уже їй з хати пес назустріч вибіг.

Ідуть вони крізь річку і стависько,
Пес відбіжить, то знов прискочить близько,
Ксеня погладила його: — Мій добрий псисько!

Зрадів і став спокійний і покірний.
Це був такий звичайний пес, подвірний,
Але приятель її дуже вірний.

Він ще служив, як жила Ксені мати,
І лиш для Ксені не покинув хати,
Самої не хотів її лишати.

Бо знав, які тут препогані люди,
За службу вірну і за пильні труди
Привязували ланцюгом до буди.

Тому він з Ксенею не бігав в гори,
Тільки лежав при буді, близько комори,
І скавулів, постогнував, як хорий.

Тепер такий щасливий дуже-дуже!
Ксеня погладила його: — Мій друже,
Мабуть один ти тут за мною тужиш...

Хоч тільки пес, звичайний пес кудлатий,
Не чоловік... А ті?... От, краще не казати. —
Перехрестилася й пішла до хати.

ХІ.

Паланя схопилася зла,
Як сто чортів. — Ти вже прийшла?
А яблука, чи принесла?

І, не ждучи, аж дасть їх Ксеня,
Прискочила, вхопила в жмені
Й кричала: — О, які червені!

Дивіться, мамо, о, які!
Стара лиш сплюнула: — Ігі!
Це яблука якісь лихі!

Я все казала, що ти, дівко,
Непотрібе якийсь, дідівко,
Мабуть з чортами маєш спілку.

Чого чорти для чарівниці
Не зроблять? Фіялки й суніці
Дістануть хочби з-заграниці.

Не те, що ми — хрещені, чесні...
Для нас квітки цвітуть на весні,
Взими не спіють нам черешні.

Та ти вважай, бо скажу людям,
А люди як тебе осудять, —
Побачиш, що з тобою буде!

Хотіла Ксеня борониться,
Та баба раз як розізлилась,
То вже не скоро зупиниться.

За словом випускає слово,
Як лук стрілу й клене здорово, —
Скінчить і почина наново.

Аж утомилася і сіла,
Зіпріла вся, почервоніла:
— А, щоб ти, дівко, одубіла!

А, щоб ти . . .

І шукала слів,
Щоб ними вижбурляти гнів,
Який у грудях накіпів.

Та не знайшла і, замість того,
Гукнула: — А тепер, небого,
Підеш до мельника старого.

Віднесеш зерна пів мішка
І, чуєш ти сяка-така,
На рано щоб була мука!

XII.

А як вийшла Ксеня й зачинила двері,
То мачуха з Паланею сіли до вечері.
Совість їх не гризла, що там заверюха,
З таким смаком вечеряли, аж тріщали уха.
А коли вже в мисці не лишилось страви,
Стара каже: — З яблуками то не чисті справи!

Бо чи чув хто в світі, чи хто таке видів,
Щоб яблука зимою доспіли огиді?
Щоб вона в морози збирала суниці, —
Ті яблука і суниці то не є дрібниці!

Певно дурна Ксенька когось в горах має —
І той їй за кожним разом бере й помагає.
Якби ти, небого, та пішла до нього,
То хто зна, чи не принесла б до хати усього:

Киптари і фоти, таляри, дукати —
Скажи сама, чому б тобі та не спробувати?
Говорила мати, слухала Паланя —
І пустилася у гори на другий день зраня.

А стара дала їй бесаги на плечі,
Бож то донька має нести усіякі речі.

Бо то має нести таляри й дукати, —
За пазуху того всього не годна сховати!

— А не забудь, донцю, у губі язика,
Бо ти в мене не дитина, а дівка велика.
Бо ти в мене, доню, не гірша від мами,
І не тобі на позики іти за словами.

— Не бійтеся, мамо! — відповіла доня
І побігла, — хіба її вітри наздогонять.

XIII.

Був гарний ранок. Вітер втих,
І місяці сиділи
Круг ватри. Січень серед них,
Старий, високий, білий.

Горіла ватра. Та вони
Дровець не докидали,
Їм снилися весняні сни —
Сиділи і думали.

Аж Січень голову підняв:
— Гей, Грудню, сіроокий!
Чи бачиш? Хтось іде відай,
Я чую людські кроки.

А потрудися ти на плай
І подивися, сину!
Як хто чужий, то не пускай,
Лиш заверни в долину!

Послухав Грудень і пішов
Далеко на дорогу,
Стрінув Паланю й крикнув: — Гов!
А ти куди, небого?

Паланя глянула: дідусь
Похилений, каправий,
Не довго думаючи, — хлюсь
В лице! — Не будь цікавий!

Піду, де схочеться мені,
Опудало прокляте!
Я кращий ставлю в коноплі,
Щоб воробців страхати.

Чи видів хто? Такий пугач,
Такий старий дідисько,
Такий горбатий пелехач
Стає до мене з писком!

Вступися геть! Не люблю страх
Возитися з дідами!...
Як дам тобі раз по зубах, —
Накриєшся ногами!

XIV.

Як почули місяці, який то сором
Стрінув одного з них, -- ахнули хором.
І від болючого оцього „ах!”
В горючій ватрі жар нараз потах,
Померкло сонце, непроглядна тьма
Потворою страхітною лягла.
Не видно стежка де, де пропасть, яр,
А сніг такий паде з навислих хмар,
Що в мить одну смереки і ялиці
Змінились у чугайстрів, в упириці,
Лихий зна в що!

А вітер вив і вив,
То скавулів, як пес, то землю рив,
То каменяками жбурляв в долину.
Паланя верещить: „Ой гину! Гину!

•
Не чую рук собі, не чую ніг,
Ще трохи, і мене присипле сніг,
Як ту мурашечку, як мушечку мізерну
У янтарі, й до мами вже не вернусь
Й не буду я від Ксені забагати
Бог вість чого!... Ой, мати, мати, мати!

Так і присипало її.

XV.

А мати в хаті жде і жде,
Коли Паланя надійде... —
Нема Палани!

До воріт
Біжить без хустки, без чобіт.
Гукає, кличе, та — дарма!
Як не було, так і нема.

Вже Ксеня принесла муку
З млина і сіла у кутку,
Щоб відпочити, вже давно
З полудня сонце повернуло,

Палані все таки не було.
Стара зирнула у вікно,
Відхухала замерзлу шибу
І глянула аж за колибу,
Та не побачила Палані.
І прочуття якесь погане
Стривожило її.

Взяла

Кожух на себе і пішла
Доньці назустріч.

— А ти, Ксене,

Не йди ніде, чекай на мене,
Я зараз вернусь. Розпали
Огонь на припічку й звари
Яку вечерю!

XVI.

Ксеня хоче

В печі палити. Так повіки
Тяжкі й безсилі, як каліки
Раз-враз зсуваються на очі...

Посидить трошки, бо трудна.
Таж то не близько до млина,
Цілі дві милі!

Міх такий

Чогось то нині був важкий,
Що ледве двигала.

Дороги

Позадувало, тонуть ноги

В снігах і западаєшся по пахи.
А то ж то люди, то не птахи,
Щоби літали...

Тричі в гори
Вона ходила, день по дневі,
І, дякуючи місяцеві
Найстаршому, таки добула
Усього, що потрібне було.
Спасибі, місяці!

Не знати,
Чи вони й нині ще сидять
На полонині і чи сплять,
Чи може тільки хочуть спати
Так дуже-дуже, як вона...

І притулилась до вікна,
До підвіконника — й заснула.

XVII.

Алеж спала Ксеня, спала!
Цілу ніч і день безмала.
Пробудилась — дивні речі!
Ні то ранок, ні то вечір,
Ні смеркається, ні дніє.
В хаті тьмаво — сутеніє.

Зирк в вікно: не видко плота,
Снігом занесло ворота.
— Боже! Де тепер Паланя?
Як побігла в гори зраня,
Так нема її донині!
Аж мороз пішов по спині.

І стара також десь щезла,
Щоб у горах не замерзла,

Бо там нині — кара Божа,
Йти на тії бездорожжа,
Ще до того й без потреби
Пхатися в такі вертеби.

Щож! Та це вже їхня справа.
Я їх там не посилала —
Не казала, щоб для мене
Яблук принесли червених.
Фіялок теж не забагала,

Без суниць не умирала, —
Як пішли, то йти хотіли,
Срібла-злата захотіли
Для Палані на посаг
І... знайшли їх у снігах.
А всеж таки...

І Ксеня впала
Навколішки перед Христом,
Молилася і обидвом
Зі щирої душі прощала
Свої всі кривди.

А тоді
Обід скоренько зготовила,

Корови обійшла в хліві,
Огонь на припичку вгасила,
Бо вітер дув, спустила пса
Й пішла з ним в гори.

Та, дарма!
Хоч як шукала і гукала,
Їх не було.

Аж на плаю
Стрінула дідуся старого.
Спинив її: — Тепер, небого,
На пошуки такі не час!

На полонині вже погас
Огонь у ватрі. Постривай,
Нехай зі сну проснеться Май
І хай розтопить сонце сніг,
Тоді ти й відшукаєш їх, —
Якщо скоріш голодний вовк
Не порозносить їх кісток.
Чого ж ти журишся?

До хати й хати сокоти! — Іди,
Тепер у ній хазяйка — ти!
Це посаг твій, твоє це віно.
Обсієш поле, скосиш сіно,
Худібку, будеш дріб плекати,
Собака допильнує хати, —
Поможеш бідним, даш на боже,
І Бог тобі за те pomoже.
А що сама ти, і що в хаті
Нема з ким ввечір розмовляти,
Ані перечитись, — стривай!
Настане осінь, вечорниці,
Мине Різдво, прийдуть м'ясниці
І... появиться твій хазяй.
